

PROVES D'ACCÉS A FACULTATS, ESCOLES TÈCNiques SUPERIORS I COL·LEGIS UNIVERSITARIS
PRUEBAS DE ACCESO A FACULTADES, ESCUELAS TÉCNICAS SUPERIORES Y COLEGIOS NIVERSITARIOS

CONVOCATÒRIA DE SETEMBRE 2008

CONVOCATORIA DE SEPTIEMBRE 2008

MODALITAT DEL BATXILLERAT (LOGSE): TOTES
MODALIDAD DEL BACHILLERATO (LOGSE): TODAS**IMPORTANT / IMPORTANTE**

1r Exercici 1º Ejercicio	FILOSOFIA II FILOSOFÍA II	Comuna Común	90 minuts 90 minutos
Barem: / Baremo: L'alumne/a comentarà, dins de l'opció que trie, el text de l'autor que ha treballat a classe.			
Qüestions: 1ª... fins 2 punts; 2ª... fins 2 punts.			
Redacció: ... fins 6 punts.			

OPCIÓ PRIMERA
TEXT I

1 Havia estudiat una mica, quan era més jove, entre les parts de la filosofia, la lògica i,
2 entre les matemàtiques, l'anàlisi dels geòmetres i l'àlgebra, tres arts o ciències que semblava
3 que havien de contribuir poc o molt al meu propòsit. Però, en examinar-les, em vaig adonar
4 que, pel que fa a la lògica, els seus sil·logismes i la major part de les altres instruccions que
5 dóna serveixen més aviat per a explicar als altres les coses que sabem o fins i tot, com l'art de
6 Llull, per a parlar sense judici d'aquelles que ignorem, que no pas per a aprendre-les. I encara
7 que contingui, en efecte, força preceptes que són molt bons i veritables, n'hi ha tanmateix tants
8 altres de barrejats que són o nocius o superflus, que és gairebé tan difícil de destriar-ne aquells
9 com d'extreure una Diana o una Minerva d'un bloc de marbre encara sense desbastar. Quant a
10 l'anàlisi dels antics i a l'àlgebra dels moderns, a més de no aplicar-se sinó a matèries molt
11 abstractes i que no semblen de cap utilitat, la primera està sempre tan lligada a la consideració
12 de les figures que no pot exercitar l'enteniment sense fatigar molt la imaginació, i, en la
13 darrera, s'està tan lligat a certes regles i a certes xifres, que se n'ha fet un art confús i obscur,
14 que embarassa l'esperit, en comptes d'una ciència que el cultivi. Això em va fer pensar que
15 calia buscar algun altre mètode que, tot comprènent els avantatges d'aquests tres, estigués
16 exempt dels seus defectes. I, com que la multitud de les lleis proporciona sovint excuses als
17 vicis, de tal manera que un Estat està més ben regit quan en té ben poques però hi són
18 estrictíssimament observades; així, en comptes d'aquest gran nombre de preceptes de què
19 consta la lògica, vaig pensar que en tindria prou amb els quatre següents, mentre prenguéss la
20 ferma i constant resolució de no deixar d'observar-los ni una sola vegada.

21 El primer era no acceptar mai cap cosa com a vertadera sense conèixer evidentment que
22 ho fos; és a dir, evitar acuradament la precipitació i la prevenció, i no incloure en els meus
23 judicis res més que allò que es presentés al meu esperit tan clarament i tan distintament que jo
24 no tingués cap motiu de posar-ho en dubte.

25 El segon, dividir cadascuna de les dificultats que examinés en tantes parts com fos
26 possible i com calgués per a resoldre-la millor.

27 El tercer, conduir per ordre els meus pensaments, començant pels objectes més simples i
28 més fàcils de conèixer, per a ascendir a poc a poc, gradualment, fins al coneixement dels més
29 complexos, i suposant un ordre fins i tot entre aquells que no es precedeixen per naturalesa els

30 uns als altres.

31 I el darrer, fer arreu recomptes tan complets i revisions tan generals que arribés a estar
32 segur de no ometre res.

33 Aquestes llargues cadenes de raons, tan simples i fàcils, de què solen servir-se els
34 geòmetres per a arribar a les seves demostracions més difícils m'havien donat ocasió
35 d'imaginar-me que totes les coses que poden caure sota el coneixement humà s'entregueixen
36 de la mateixa manera, i que, només que ens abstinguem d'acceptar-ne cap per vertadera sense
37 ser-ho i que guardem sempre l'ordre que cal per a deduir les unes de les altres, no n'hi pot
38 haver de tan allunyades que no hi puguem finalment arribar, ni de tan amagades que no
39 puguem descobrir. I no em va costar gaire de buscar per quines coses calia començar, perquè ja
40 sabia que era per les més simples i més fàcils de conèixer; i, considerant que, entre tots els qui
41 fins ara han cercat la veritat en les ciències, només els matemàtics han pogut trobar
42 demostracions, és a dir, raons certes i evidents, no dubtava pas que calgués començar per les
43 mateixes coses que ells havien examinat, baldament no n'esperés cap utilitat fora d'avesar el
44 meu esperit a nodrir-se de veritats i a no acontentar-se amb falses raons.
(**R. DESCARTES**, *Discurs del mètode*, Segona part.)

QÜESTIONS:

1. Analitza el significat en el text de “mètode” i “demostracions”, i defineix-los.
2. Explica les raons per les quals Descartes sosté que: “no n'hi pot haver de tan allunyades (coses) que no hi puguem finalment arribar, ni de tan amagades que no puguem descobrir” (línies 37-39).

REDACCIÓ: Dubte i criteri de veritat en Descartes.

OPCIÓ PRIMERA

TEXT II

1 És evident que Adam, amb tota la seva ciència, mai no hauria estat capaç de *demonstrar*
2 que el curs de la naturalesa ha de continuar sent el mateix d'una manera uniforme i que el
3 futur ha d'estar d'acord amb el passat. Allò que és possible no es pot demostrar mai que sigui
4 fals, i és possible que els curs de la naturalesa pugui canviar, ja que podem concebre aquest
5 canvi. Encara aniré més lluny i afirmaré que Adam no podia tampoc demostrar mitjançant cap
6 argument *probable* que el futur havia d'estar d'acord amb el passat. Tots els arguments
7 probables estan muntats sobre el supòsit que es dóna aquesta conformitat entre el futur i el
8 passat; així, doncs, mai no podem provar-la. Aquesta conformitat és una *qüestió de fet*, i si cal
9 que sigui provada no admetrà cap prova que no es basi en l'experiència. Però aquesta, quan es
10 basa en el passat, no pot ser cap prova de res per al futur, si no és que admetem el supòsit que
11 hi ha una semblança entre ells (passat i futur). Aquest és, per tant, un punt que no pot admetre
12 cap prova. en absolut, i que donem per suposat sense cap prova.

13 Estem determinats, només pel *costum*, a suposar el futur d'acord amb el passat. Quan veig
14 una bola de billar que es mou en direcció a una altra, la meva ment és moguda de manera
15 immediata per l'hàbit cap a l'efecte acostumat i anticipo la meva visió en concebre la segona
16 bola en moviment. No hi ha res en aquests objectes, considerats en abstracte, i independent de
17 l'experiència, que em porti a una conclusió semblant; i, fins i tot després d'haver tingut
18 l'experiència de molts efectes d'aquest tipus repetits, no hi ha cap argument que em determini
19 a suposar que l'efecte estarà d'acord amb l'experiència passada. Les forces mitjançant les
20 quals operen els cossos són totalment desconegudes. Nosaltres en percebem només les seves
21 qualitats sensibles. I, quina *raó* tenim per pensar que les mateixes forces hagin d'estar sempre
22 connectades amb les mateixes qualitats sensibles?

23 Així, doncs, no és la raó la guia de la vida, sinó el costum. Només ell determina la ment, en
24 tots els casos, a suposar que el futur estarà d'acord amb el passat. Per més fàcil que pugui
25 semblar aquest pas, la raó no podria dur-lo a terme ni per tota l'eternitat.
(**D. HUME**, *Extracte del “Tractat de la naturalesa humana”*.)

QÜESTIONS

1. Analitza el significat en el text de “qüestió de fet” i “demostrar”, i defineix-los.
2. Explica les raons per les quals Hume clonclueix: “Així, doncs, no és la raó la guia de la vida, sinó el costum” (línia 23).

REDACCIÓ: Empirisme i escepticisme en Hume.

OPCIÓ SEGONA

TEXT I

1 Ara bé, sembla certament natural que, tan bon punt abandonat el terreny de
2 l'experiència, hom no construesca de seguida un edifici sobre la base dels coneixements que
3 posseeix sense saber-ne la procedència i sobre el crèdit de principis l'origen dels quals és
4 desconegut, si no s'ha assegurat prèviament, per mitjà d'acurades recerques, de la
5 fonamentació d'aquest edifici, i que, per consegüent, més aviat s'haurà de plantejar molt de
6 temps abans la qüestió de com l'enteniment pot arribar a tots aquests coneixements *a priori* i
7 quin abast, quina validesa i quin valor poden tenir. En efecte, no hi ha res de més natural si pel
8 mot *natural* hom entén allò que s'hauria d'esdevenir d'una manera equitativa i racional; en
9 canvi, si per *natural* hom entén allò que s'esdevé habitualment, aleshores no hi ha res de més
10 natural i comprensible que el fet que aquesta recerca no s'haja realitzat per molt de temps. Car
11 una part d'aquests coneixements, com els coneixements matemàtics, està des de temps antic
12 en possessió de la certesa i d'aquesta manera dóna una favorable esperança també per als
13 altres, encara que aquests puguen ser d'una naturalesa ben diferent. A més, quan un hom es
14 troba més enllà del cercle de l'experiència, està cert de no ser refutat per l'experiència.
15 L'atractiu d'eixamplar-ne els coneixements és tan gran que hom no pot ser aturat en llur
16 prossecució si no és ensopegant amb una contradicció clara. Aquesta, però, pot ser evitada
17 sempre que hom faci acuradament les seues ficcions, sense que per això no deixen de ser
18 ficcions. La matemàtica ens dóna un brillant exemple de fins a quin punt podem anar en el
19 coneixement *a priori*, independentment de l'experiència. Ara bé, aquella no s'ocupa certament
20 d'objectes i coneixements sinó en la mesura en què aquests, com a tals, es deixen presentar en
21 la intuïció. Però aquesta circumstància és fàcilment desatesa perquè la intuïció mateixa pot ser
22 donada *a priori* i, en conseqüència, amb prou feines es distingeix d'un mer concepte pur.
23 Captivat per una prova semblant del poder de la raó, l'impuls d'eixamplament no troba límits
24 de cap mena. La lleugera coloma, quan en la seua lliure volada talla l'aire bo i sentint-ne la
25 resistència, es podia imaginar que encara se'n sortiria molt millor en l'espai buit. Exactament
26 així Plató abandonà el món sensible, perquè aquest posa a l'enteniment barreres massa
27 estretes, i s'hi arriscà més enllà, sobre les ales de les idees en l'espai buit de l'enteniment pur.
28 No es va adonar que amb els seus esforços no guanyava camí, car no tenia, per dir-ho així, cap
29 suport que li servira de base sobre la qual recolzar-se i aplicar les seues forces per tal de
30 remoure l'enteniment. (I. KANT, *Crítica de la raó pura*, Introducció.)

QÜESTIONS:

1. Analitza el significat en el text de “coneixements *a priori*” i “intuïció”, i defineix-los.
2. Explica les raons per les quals Kant sosté que: “quan un hom es troba més enllà del cercle de l'experiència, està cert de no ser refutat per l'experiència” (línies 13-14).

REDACCIÓ: El coneixement humà i les condicions de possibilitat de la ciència segons Kant.

OPCIÓ SEGONA

TEXT II

1 És veritat, doncs, que l'home és el rei de la terra que habita; car no solament domina tots els
2 animals, no solament disposa dels elements per mitjà de la seva indústria, sinó que només ell a la
3 terra en sap disposar i s'apropia encara, per la contemplació, dels mateixos astres als quals no pot
4 acostar-se. Que hom m'ensenyi un altre animal a la terra que sàpiga utilitzar el foc, i que sàpiga
5 admirar el sol. ¡Caram! ¡Puc observar, conèixer els éssers i llurs relacions! ¡Puc sentir què és ordre,
6 bellesa, virtut; puc contemplar l'univers, elevar-me fins a la mà que el governa; puc estimar el bé,
7 fer-lo; i em compararia a les bèsties! Ànima abjecta, és la teva trista filosofia la que t'hi fa semblant:
8 o, més aviat, vols en va envilir-te, el teu geni deposa contra els teus principis, el teu cor benefactor
9 desmenteix la teva doctrina, i el mateix abús de les teves facultats prova llurs excel·lències a despit
10 de tu.

11 Per mi, que no he de sostenir cap sistema, jo, home senzill i sincer, que no engresca l'entusiasme
12 de cap partit i que no aspira pas a l'honor de ser cap de secta, content del lloc on Déu m'ha posat,
13 no veig res de millor, darrera seu, que la meva espècie; i si havia d'escollir el meu lloc en l'ordre
14 dels éssers, ¿què podria escollir més que ésser home?

15 Aquesta reflexió no m'enorgulleix tant com m'afecta; puix no trio aquesta condició i no era
16 deguda al mèrit d'un ésser que encara no existia. ¿Puc veure'm distingit d'aquesta manera sense
17 felicitar-me de cobrir aquest lloc honorable, i sense beneir la mà que m'hi ha col·locat? Del meu
18 primer retorn a mi mateix neix al meu cor un sentiment de reconeixença i de benedicció per a
19 l'autor de la meva espècie, i d'aquest sentiment el meu primer homenatge a la Divinitat benèfica.
20 Adoro el poder suprem i m'entendreixo pels seus beneficis. No tinc necessitat que hom m'ensenyi
21 aquest culte, m'és dictat per la pròpia naturalesa. ¿No és una conseqüència natural de l'amor a un
22 mateix, d'honorar el qui ens protegeix i d'estimar el qui ens vol bé?

23 Però quan, per tal de conèixer tot seguit el meu lloc individual en la meva espècie, en considero
24 els diversos rangs i els homes que els omplen, ¿què esdevinc? ¡Quin espectacle! ¿On és l'orde que
25 havia observat? ¡El quadre de la natura no m'ofereix més que harmonia i proporcions, el del gènere
26 humà no m'ofereix més que confusió, desgavell! ¡El concert regna entre els elements, i els homes
27 estan dins els caos! ¡Els animals són feliços, tan sols llur rei és miserable! Oh, sapiència, ¿on són les
28 teves lleis? Oh, providència, ¿és així com regeixes el món? Ésser benèfic, ¿en què s'ha convertit el
29 teu poder? Veig el mal damunt la terra.

(J.J. ROUSSEAU, *Professió de fe del vicari savoia*.)

QUESTIONS:

1. Analitza el significat en el text de "l'amor a un mateix" i "harmonia", i defineix-los.
2. Explica les raons per les quals Rousseau sosté que: "Els animals són feliços, tan sols llur rei és miserable" (línia 27).

REDACCIÓ: La religió natural com a religió de la raó segons Rousseau.

PROVES D'ACCÉS A FACULTATS, ESCOLES TÈCNiques SUPERIORS I COL·LEGIS UNIVERSITARIS
PRUEBAS DE ACCESO A FACULTADES, ESCUELAS TÉCNICAS SUPERIORES Y COLEGIOS UNIVERSITARIOSCONVOCATÒRIA DE **SETEMBRE 2008**CONVOCATORIA DE **SEPTIEMBRE 2008****MODALITAT DEL BATXILLERAT (LOGSE):** **TOTES**
MODALIDAD DEL BACHILLERATO (LOGSE): **TODAS****IMPORTANT / IMPORTANTE**

1r Exercici 1º Ejercicio	FILOSOFIA II FILOSOFÍA II	Comuna Común	90 minuts 90 minutos
Barem: / Baremo: El/la alumno/a comentará, dentro de la opción que elija, el texto del autor que ha trabajado en clase.			
Cuestiones: 1ª... hasta 2 puntos; 2ª... hasta 2 puntos.			
Redacció: ... hasta 6 puntos.			

OPCIÓN PRIMERA
TEXTO I

1 Había estudiado un poco, cuando era más joven, de las partes de la filosofía, la lógica, y de
2 las matemáticas, el análisis de los géometras y el álgebra, tres artes o ciencias que debían, al
3 parecer, contribuir algo a mi propósito. Pero cuando las examiné, hube de notar que en lo tocante a
4 la lógica, sus silogismos y la mayor parte de las demás instrucciones que da, más sirven para
5 explicar a otros las cosas ya sabidas o incluso, como el arte de Lulio, para hablar sin juicio de las
6 ignoradas, que para aprenderlas. Y si bien contiene, en verdad, muchos buenos y verdaderos
7 preceptos, hay, sin embargo, mezclados con ellos, tantos otros nocivos o superfluos, que separarlos
8 es casi tan difícil como sacar una Diana o una Minerva de un bloque de mármol sin desbatar.
9 Luego, en lo tocante al análisis de los antiguos y al álgebra de los modernos, aparte de que no se
10 refieren sino a muy abstractas materias, que no parecen ser de ningún uso, el primero está siempre
11 tan constreñido a considerar las figuras, que no puede ejercitar el entendimiento sin cansar
12 grandemente la imaginación; y en la segunda, tanto se han sujetado sus cultivadores a ciertas reglas
13 y a ciertas cifras, que han hecho de ella un arte confuso y oscuro, bueno para enredar el ingenio, en
14 lugar de una ciencia que lo cultive. Por todo lo cual, pensé que había que buscar algún otro método
15 que juntase las ventajas de esos tres, excluyendo sus defectos. Y como la multitud de leyes sirve
16 muy a menudo de disculpa a los vicios, siendo un estado mucho mejor regido cuando hay pocas,
17 pero muy estrictamente observadas, así también, en lugar del gran número de preceptos que encierra
18 la lógica, creí que me bastarían los cuatro siguientes, supuesto que tomase una firme y constante
19 resolución de no dejar de observarlos una vez siquiera.

20 Fue el primero no admitir como verdadera cosa alguna, como no supiese con evidencia que
21 lo es; es decir, evitar cuidadosamente la precipitación y la prevención, y no comprender en mis
22 juicios nada más que lo que se presentase tan clara y distintamente a mi espíritu, que no hubiese
23 ninguna ocasión de ponerlo en duda.

24 El segundo, dividir cada una de las dificultades que examinare en cuantas partes fuere
25 posible y en cuantas requiriese su mejor solución.

26 El tercero, conducir ordenadamente mis pensamientos, empezando por los objetos más
27 simples y más fáciles de conocer, para ir ascendiendo poco a poco, gradualmente, hasta el
28 conocimiento de los más compuestos, e incluso suponiendo un orden entre los que no se

29 preceden naturalmente.

30 Y el último, hacer en todos unos recuentos tan integrales y unas revisiones tan generales,
31 que llegase a estar seguro de no omitir nada.

32 Esas largas series de trabadas razones muy plausibles y fáciles, que los geómetras acostumbran
33 emplear, para llegar a sus más difíciles demostraciones, habíanme dado ocasión de imaginar de
34 todas las cosas de que el hombre puede adquirir conocimiento se siguen unas a otras en igual
35 manera, y que, con sólo abstenerse de admitir como verdadera una que no lo sea y guardar siempre
36 el orden necesario para deducirlas unas de otras, no puede haber ninguna, por lejos que se halle
37 situada o por oculta que esté, que no se llegue a alcanzar y descubrir. Y no me cansé mucho en
38 buscar por cuáles era preciso comenzar, pues ya sabía que por las más simples y fáciles de conocer;
39 y considerando que, entre todos los que hasta ahora han investigado la verdad en las ciencias, sólo
40 los matemáticos han podido encontrar algunas demostraciones, esto es, algunas razones ciertas y
41 evidentes, no dudaba de que había que empezar por las mismas que ellos han examinado, aun
42 cuando no esperaba sacar de aquí ninguna otra utilidad, sino acostumbrar mi espíritu a saciarse de
43 verdades y a no contentarse con falsas razones.

(R. DESCARTES, *Discurso del método*, Segunda parte.)

CUESTIONES:

1. Analiza el significado en el texto de “método” y “demostraciones”, y defínelos.
2. Explica las razones en que se basa Descartes para afirmar que: “no puede haber ninguna (cosa), por lejos que se halle situada o por oculta que esté, que no se llegue a alcanzar y descubrir” (líneas 36-37).

REDACCIÓN: Duda y criterio de verdad en Descartes.

OPCIÓN PRIMERA TEXTO II

1 Es evidente que *Adán* con toda su ciencia, nunca hubiera sido capaz de *demostrar* que el
2 curso de la naturaleza ha de continuar siendo uniformemente el mismo, y que el futuro ha de ser
3 conformable al pasado. De lo que es posible nunca puede demostrarse que sea falso; y es posible
4 que el curso de la naturaleza pueda cambiar, puesto que podemos concebir un tal cambio. Más aún,
5 iré más lejos y afirmaré que *Adán* tampoco podría probar mediante argumento *probable* alguno, que
6 el futuro haya de ser conformable al pasado. Todos los argumentos probables están montados sobre
7 la suposición de que existe esta conformidad entre el futuro y el pasado, y, por lo tanto, nunca la
8 pueden probar. Esta conformidad es una *cuestión de hecho*, y si ha de ser probada, nunca admitirá
9 prueba alguna que no parta de la experiencia. Pero nuestra experiencia en el pasado no puede ser
10 prueba de nada para el futuro, sino bajo la suposición de que hay una semejanza entre ellos. Es éste,
11 por lo tanto, un punto que no puede admitir prueba en absoluto, y que damos por sentado sin prueba
12 alguna.

13 Estamos determinados sólo por la *costumbre* a suponer que el futuro es conformable al
14 pasado. Cuando veo una bola de billar moviéndose hacia otra, mi mente es inmediatamente llevada
15 por el hábito al usual efecto, y anticipa mi visión al concebir a la segunda bola en movimiento. No
16 hay nada en estos objetos, abstractamente considerados, e independiente de la experiencia, que me
17 lleve a formar una tal conclusión: e incluso después de haber tenido experiencia de muchos efectos
18 repetidos de este género, no hay argumento alguno que me determine a suponer que el efecto será
19 conformable a la pasada experiencia. Las fuerzas por las que operan los cuerpos son enteramente
20 desconocidas. Nosotros percibimos sólo sus cualidades sensibles; y ¿qué *razón* tenemos para pensar
21 que las mismas fuerzas hayan de estar siempre conectadas con las mismas cualidades sensibles?

22 No es, por lo tanto, la razón la que es la guía de la vida, sino la costumbre. Ella sola
23 determina a la mente, en toda instancia, a suponer que el futuro es conformable al pasado. Por fácil
24 que este paso pueda parecer, la razón nunca sería capaz, ni en toda la eternidad, de llevarlo a cabo.

(D. HUME, *Compendio de un tratado de la naturaleza humana*.)

CUESTIONES:

1. Analiza el significado en el texto de “cuestión de hecho” y “demostrar”, y defínelos.
2. Explica las razones en que se basa Hume para concluir: “No es, por lo tanto, la razón la que es la guía de la vida, sino la costumbre” (línea 22).

REDACCIÓN: Empirismo y escepticismo en Hume.

OPCIÓN SEGUNDA

TEXTO I

1 Ahora bien, parece natural que, una vez abandonada la experiencia, no se levante
2 inmediatamente un edificio a base de conocimientos cuya procedencia ignoramos y a cuenta de
3 principios de origen desconocido, sin haberse cerciorado previamente de su fundamentación
4 mediante un análisis cuidadoso. Parece obvio, por tanto, que [más bien] debería suscitarse antes la
5 cuestión relativa a cómo puede el entendimiento adquirir todos esos conocimientos *a priori* y a
6 cuáles sean la extensión, la legitimidad y el valor de los mismos. De hecho, nada hay más natural, si
7 por la palabra *natural* se entiende lo que se podría razonablemente esperar que sucediera. Pero, si
8 por *natural* entendemos lo que normalmente ocurre, nada hay más natural ni comprensible que el
9 hecho de que esa investigación haya quedado largo tiempo desatendida. Pues una parte de dichos
10 conocimientos, [como] los de la matemática, gozan de confianza desde hace mucho, y por ello
11 hacen concebir a otros conocimientos halagüeñas perspectivas, aunque éstos otros sean de
12 naturaleza completamente distinta. Además, una vez traspasado el círculo de la experiencia, se tiene
13 la plena seguridad de no ser *refutado* por ella. Es tan grande la atracción que sentimos por ampliar
14 nuestros conocimientos, que sólo puede parar nuestro avance el tropiezo con una contradicción
15 evidente. Pero tal contradicción puede evitarse por el simple medio de elaborar con cautela las
16 ficciones, que no por ello dejan de serlo. Las matemáticas nos ofrecen un ejemplo brillante de lo
17 lejos que podemos llegar en el conocimiento *a priori* prescindiendo de la experiencia.
18 Efectivamente, esta disciplina sólo se ocupa de objetos y de conocimientos en la medida en que sean
19 representables en la intuición. Pero tal circunstancia es fácilmente pasada por alto, ya que esa
20 intuición puede ser, a su vez, dada *a priori*, con lo cual apenas se distingue de un simple concepto
21 puro. Entusiasmada con semejante prueba del poder de la razón, nuestra tendencia a extender el
22 conocimiento no reconoce límite ninguno. La ligera paloma, que siente la resistencia del aire que
23 surca al volar libremente, podría imaginarse que volaría mucho mejor aún en un espacio vacío. De
24 esta misma forma abandonó Platón el mundo de los sentidos, por imponer límites tan estrechos al
25 entendimiento. Platón se atrevió a ir mas allá de ellos, volando en el espacio vacío de la razón pura
26 por medio de las alas de las ideas. No se dio cuenta de que, con todos sus esfuerzos, no avanzaba
27 nada, ya que no tenía punto de apoyo, por así decirlo, no tenía base donde sostenerse y donde aplicar
28 sus fuerzas para hacer mover el entendimiento.

(I. KANT, *Crítica de la razón pura*, Introducción.)

CUESTIONES:

1. Analiza el significado en el texto de “conocimientos *a priori*” e “intuición”, y defínelos.
2. Explica las razones en que se basa Kant para afirmar: “una vez traspasado el círculo de la experiencia, se tiene la plena seguridad de no ser *refutado* por ella” (líneas 12-13).

REDACCIÓN: El conocimiento humano y las condiciones de posibilidad de la ciencia según Kant.

OPCIÓN SEGUNDA

TEXTO II

1 Es pues verdad que el hombre es el rey de la tierra que habita, porque no solamente domina a
2 todos los animales, no sólo dispone de los elementos por su industria, sino que es el único en la
3 tierra que sabe disponer de ellos, y se apropia, además, por la contemplación, de los astros mismos,
4 a los que no puede acercarse. ¡Que me muestren otro animal sobre la tierra que sepa hacer uso del
5 fuego, y que sepa admirar al sol! ¡Cómo! Puedo observar, conocer los seres y sus relaciones, puedo
6 sentir lo que es orden, belleza, virtud, puedo contemplar el universo, elevarme hasta la mano que lo
7 gobierna, puedo amar el bien, hacerlo, ¿y he de compararme con las bestias? Alma abyecta, es tu
8 triste filosofía lo que te hace semejante a ellas; o mejor dicho, en vano quieres envilecerte; tu genio
9 depone contra tus principios, tu corazón bienhechor desmiente tu doctrina, y el abuso mismo de tus
10 facultades prueba su excelencia a despecho tuyo.

11 En cuanto a mí, que no tengo sistema que sostener, hombre simple y verdadero al que no
12 arrastra la furia de ningún partido, y que no aspira al honor de ser jefe de secta, contento con el
13 lugar en que Dios me ha puesto, después de él nada veo mejor que mi especie, y si yo tuviera que
14 escoger mi lugar en el orden de los seres, ¿qué podría escoger más que ser hombre?

15 Esta reflexión me enorgullece menos de lo que me conmueve; porque ese estado no es elección
16 mía ni era debido al mérito de un ser que aún no existía. ¿Puedo verme distinguido así sin
17 felicitarme por ocupar este puesto honorable y sin bendecir la mano que en él me ha puesto? De mi
18 primer retorno a mí nace en mi corazón un sentimiento de gratitud y de bendición hacia el autor de
19 mi especie, y de ese sentimiento mi primer homenaje a la Divinidad bienhechora. Adoro el poder
20 supremo y me enternezco con sus beneficios. No necesito que me enseñen ese culto, me lo dicta la
21 naturaleza misma. ¿No es una consecuencia natural del amor de sí honrar lo que nos protege, y amar
22 lo que quiere el bien para nosotros?

23 Pero, cuando para conocer luego mi lugar individual dentro de mi especie, considero sus
24 diversos rangos y los hombres que los ocupan, ¿en qué me convierto? ¡Qué espectáculo! ¿Dónde
25 esta el orden que yo había observado? ¡El cuadro de la naturaleza no me ofrecía sino armonía y
26 proporciones, el del género humano no me ofrece sino confusión y desorden! ¡El concierto reina
27 entre los elementos, y los hombres están en el caos! ¡Los animales son felices, sólo su rey es
28 miserable! Oh sabiduría, ¿dónde están tus leyes? Oh Providencia, ¿así es como riges el mundo? Ser
29 bienhechor, ¿qué se ha hecho de tu poder? Veo el mal sobre la tierra.

(J.J. ROUSSEAU, *La profesión de fe del vicario saboyano*.)

CUESTIONES:

1. Analiza el significado en el texto de “amor de sí” y “armonía”, y defínelos.
2. Explica las razones en que se basa Rousseau para afirmar: “Los animales son felices, sólo su rey es miserable” (líneas 27-28).

REDACCIÓN: La religión natural como religión de la razón según Rousseau.